

„Să citești science-fiction înseamnă să-l citești pe Simak.
Cititorului căruia nu-i plac poveștile lui Simak nu-i place
nici science-fictionul.“

Robert A. Heinlein

„Cam toate operele lui Simak merită să fie considerate
clasice, iar *Orașul* nu e o excepție... O perspectivă unică
asupra rasei umane și o lectură fantastică.“

SFBook.com

„Clifford D. Simak ne oferă o lecție a desăvârșirii în con-
textul nestatornic al literaturii trecătoare.“

The Guardian

„O carte uimitoare prin viziune, imaginație și cutezanță.“

top-science-fiction-novels.com

„*Orașul* demonstrează capacitatea lui Simak de a crea
iluzia scriitoricească a poveștilor spuse molcom lângă
foc, într-un spațiu confortabil, care rămân cu tine mult
timp după ce le-ai citit. Și pe care merită să le recitești,
din nou și din nou.“

sffworld.com

CLIFFORD D.
SIMAK

Orașul

Traducere din limba engleză
de Petru Iamandi

INTRODUCERE.....	5
PREFAȚA EDITORULUI.....	9
NOTE LA PRIMA POVESTE.....	13
I. Orașul	17
NOTE LA A DOUA POVESTE.....	49
II. Un loc închis	51
NOTE LA A TREIA POVESTE.....	73
III. Recensământul	75
NOTE LA A PATRA POVESTE	110
IV. Abandonarea	112
NOTE LA A CINEA POVESTE	127
V. Paradisul	129
NOTE LA A ȘASEA POVESTE	156
VI. Hobby-uri.....	158
NOTE LA A ȘAPTEA POVESTE	200
VII. Esop.....	202
NOTE LA A OPTA POVESTE	238
VIII. Metoda simplă	240
EPILOG	266

I Orașul

Bunicul Stevens stătea pe șezlong și privea cum mașina de tuns iarba își făcea treaba, în timp ce simțea cum lumina blândă și caldă a soarelui i se strecoară în oase. Mașina ajunsese la marginea peluzei, cloncâni ușor ca o găină mulțumită, se întoarse cu precizie și se apucă să tundă o altă fâșie. Sacul cu iarbă se umfla văzând cu ochii.

Mașina se opri brusc și, plăcut surprinsă, scoase un clic. Un panou lateral se deschise, lăsând să iasă un braț lung ca de macara. Degete de oțel căutară prin iarbă preț de câteva clipe, se ridicară ținând strâns o piatră, o aruncară într-un mic container și dispărură în dosul panoului. Mașina de tuns iarba bolborosi ceva și reîncepu să toarcă de-a lungul fâșiei.

Bunicul mormăi bănuitor în barbă:

— Odată și-odată drăcoveniei ăsteia tot o să-i scape ceva și-atunci să vezi cădere nervoasă.

Se lăsă pe spate și privi lung cerul îmbăiat de soare. Un elicopter zbura undeva, departe. În casă radioul prinse viață și o avalanșă de sunete stridente se năpusti asupra peluzei. La auzul ei, bătrânul se înfioră, lipindu-se de șezlong.

Tânărul Charlie se pregătea de o nouă bățâială. Drac împielit!

Mașina de tuns iarba trecu pe lângă el, bunicul o privi chiorâș.

— Automat, spuse el, ridicând ochii spre cer. Până și cel mai amărât lucru e automat acum. Am ajuns să tragem o

mașinărie într-un colț, să-i șoptim ceva la ureche și ea s-o tulsească imediat ca să îndeplinească ordinul!

Prin fereastra deschisă auzi vocea fiicei lui, ridicată ca să acopere muzica.

— Tată!

Bătrânul se foi nemulțumit.

— Da, Betty.

— Tată, ai grijă să te dai din calea mașinii ăleia. Nu încerca să fii mai încăpățânat decât ea. Până la urmă e doar o mașină. Ultima oară ai rămas pe loc, iar ea a tuns iarba din jurul tău. Iar tu nici nu te-ai sinchisit.

Bunicul nu răspunse, doar încuviință ușor din cap, sperând că fata va crede că doarme și-l va lăsa în pace.

— Tată! strigă ea și mai tare. Tu auzi ce-ți spun?

Înțelese că nu are scăpare.

— Ba bine că nu. Tocmai mă pregăteam să mă mut.

Se ridică încet, sprijinindu-se cu toată greutatea în baston, ca s-o facă să-i pară rău că se poartă așa cu el când vedea cât e de bătrân și de plâpând. Trebuia să umble cu băgare de seamă, totuși. Dacă fata afla că n-are nevoie de baston, sigur îi găsea tot felul de îndeletniciri, dar, pe de altă parte, dacă exagera, sigur îl chema pe nebunul ăla de doctor ca să-l întoarcă pe toate părțile.

Bombănind, își mută șezlongul în porțiunea care fusese deja tunsă. Trecând pe lângă el, mașina scoase un chicot răutăcios.

— Odată și-odată tot îți trag eu un picior ca să-ți rup vreo două roți, o amenință el.

Mașina îl îngână și se îndepărtă senină ca întotdeauna.

De undeva din josul străzii pline de iarbă se auzi un zăngănit, un fel de tuse sacadată.

Bătrânul, gata să se așeze, se îndreptă de spate și ascultă.

Zgomotul era mai clar acum, rateurile asurzitoare ale unui motor îndărătnic, zdrăngănitul unor piese metalice desprinse de la locul lor.

— Un automobil! exclamă el. Un automobil, pe cinstea mea!

O luă la galop spre poartă, dar își aduse aminte că e plâpând și trecu la un șontăcăit rapid.

— Trebuie să fie zănatecul de Ole Johnson, își zise el. E singurul care mai are automobil. E prea căpos ca să renunțe.

Într-adevăr, era Ole.

Bunicul ajunse la poartă tocmai la timp ca să vadă cum mașina veche, plină de rugină, hodorogită, apare de după colț, trecând anevoie peste hârtoape, legănându-se și pufăind pe strada neumblată. Din radiatorul supraîncălzit țâșneau aburi, la fel cum un nor de fum albastru țâșnea din țeava de eșapament care-și pierduse toba cu mai bine de cinci ani în urmă.

Ole stătea nepăsător la volan, mijindu-și ochii, încercând să evite gropile, deși îi venea greu s-o facă din moment ce iarba și buroiunile acoperiseră strada și n-avea cum să vadă ce e sub ele.

Bunicul îi făcu semn cu bastonul.

— Salutare, Ole! strigă el.

Ole opri, trăgând frâna de mână. Mașina găfâi, se cutremură, tuși și își dădu sufletul cu un oftat îngrozitor.

— Cu ce merge? întrebă bătrânul.

— Cu de toate. Petrol lampant, puțin ulei de tractor pe care l-am găsit pe fundul unui butoi, spirt medicinal.

Bunicul privi mașina supraviețuitoare cu o admirație nedisimulată.

— Ce vremuri! exclamă el. Am avut și eu una, atingea 160 kilometri la oră.

— Încă mai ține, dacă ai ce să pui în rezervor sau găsești piese de schimb. Cu vreo trei-patru ani în urmă făceam rost

de benzină, dar de-atunci nici urmă de așa ceva. Cred că nu se mai face. Ce rost mai are să faci benzină, spun ei, când avem energie atomică.

— Mda, poate au dreptate, dar energia atomică n-are miros. Mirosul cel mai îmbătător, cel de benzină arsă. Într-un fel, elicopterele și celelalte mașinării au distrus tot romantismul călătoriei.

Tataia aruncă o privire spre butoaiile și coșurile îngrămadite pe bancheta din spate.

— Ai ceva legume? întrebă el.

— Bineînțeles. Porumb zaharat, cartofi timpurii și câteva coșuri cu roșii. M-am gândit să le vând.

Bunicul clătină din cap.

— N-ai cum, Ole. Nu le cumpără nimeni. Oamenilor le-a intrat în cap că numai prin metoda asta nouă, hidroponica, mâncăm și noi legume mai de Doamne ajută. Curate, chipurile, și mai aromat.

— Nu dau doi bani pe ce cresc ăia în instalațiile lor, răspunse Ole înverșunat. N-au niciun gust. Cum îi spun mereu Marthei: ca să înțelegi ceva din ea, mâncarea trebuie să crească în pământ.

Se aplecă și răsuci cheia în contact.

— Nu știi dacă merită să le duc la oraș, după cum au ăștia grijă de drumuri. Sau mai degrabă n-au. Acum douăzeci de ani autostrada era ca-n palmă, asfalt bun, pe care-l cârpeau și-l curățau de zăpadă în fiecare iarnă. Făceau orice ca să nu se întrerupă circulația. Acum au uitat cu totul de ea. Asfaltul e numai găuri, iar prin unele părți a dispărut cu totul. Unde mai pui că, din loc în loc, răsare și câte o tufă. În dimineața asta a trebuit să mă dau jos și să trag de un copac care căzuse de-a curmezișul.

— Asta e, ce să-i faci, conchise bunicul.

Mașina se trezi brusc la viață, tușind și înecându-se. De sub ea ieșiră mai multe rotocoale de fum gros, albastru.

Într-un târziu se smuci și o luă din loc, scârțâind din toate încheieturile.

* * *

Bunicul se întoarse repede la șezlong și-l găsi ud leoarță. După ce-și terminase treaba, mașina de tuns iarba scosese furtunul și acum stropea peluza.

Înjurând printre dinți, bătrânul se îndreptă cu pași mari spre colțul casei și se așeză pe banca de lângă veranda din spate. Nu-i plăcea să stea acolo, dar era singurul loc în care se simțea ferit de mașinăria aceea perfidă din fața casei.

În primul rând, ceea ce vedea de pe bancă îl cam depri-ma: stradă după stradă cu case pustii, părăsite, ale căror curți erau năpădite de buruieni, lăsate în paragină.

Exista, totuși, și un avantaj. De pe banca aceea se putea prefăca că e surd, că nu aude muzica sacadată ce răsuna din aparatul de radio.

Auzi o voce din curtea din față.

— Bill! Bill, unde ești?

Bunicul se întoarse.

— Aici sunt, Mark. În spatele casei. Mă ascund de afurisita aia de mașină.

Mark Bailey apăru de după colț șchiopătând, țigara din gură amenințând să dea foc favoriților lui groși.

— Cam devreme pentru joacă, nu crezi? spuse bătrânul.

— Azi n-am cum să joc.

Mark se apropie șontâc-șontâc și se așeză lângă el.

— Plecăm.

Bunicul se întoarse brusc spre el.

— Plecați?

— Cam așa ceva. Ne mutăm la țară. În sfârșit Lucinda l-a convins pe Herb. L-a pisat la cap până a cedat. I-a spus că toată lumea se mută în casele alea frumoase de la țară, de ce n-ar face-o și ei?

Bunicul înghiți în sec.

— Unde anume?

— Habar n-am. Eu unul n-am fost pe acolo. Undeva prin nord. Lângă unul dintre lacurile alea. Patru hectare de pământ. Lucinda voia patruzeci, dar Herb a pus piciorul în prag și a zis că patru sunt de-ajuns. După atâția ani de stat la oraș, cu o bucată de pământ în jurul casei, patru hectare sunt mai mult decât suficiente.

— Și Betty l-a bătut la cap pe Johnny, dar băiatul se ține tare. Spune că nu se poate muta, n-ar da bine să plece din oraș, doar e secretarul Camerei de Comerț.

— A înnebunit lumea, constată Mark. De tot.

— Așa e. Toți vor la țară. Ia uită-te acolo.

Bunicul arată spre străzile cu case pustii.

— Mi-aduc aminte ce frumos arătau casele alea. Ce vecini cumsecade aveam. Femeile alergau de la o ușă la alta ca să facă schimb de rețete. Iar bărbații tundeau ei iarba, lăsau mașinile să ruginască în șopron, pe urmă se adunau și stăteau la palavre. Ce oameni prietenoși, Mark. Și uite unde s-a ajuns.

Mark se foi nerăbdător.

— Trebuie să mă întorc, Bill. M-am furișat până aici doar ca să-ți spun că o luăm din loc. Lucinda m-a pus să fac bagaje. Își iese din pepeni dacă vede că am șters-o.

Tataia se ridică țeapăn și întinse mâna.

— Ne mai vedem până pleci? Poți să mai vii pentru un ultim joc?

Mark clătină din cap.

— Mă tem că nu, Bill.

Își strânseseră mâinile emoționați, stânjeniți.

— O să-mi lipsească jocurile, zise Mark.

— Și mie. Dacă pleci și tu, n-am cu cine să mai joc.

— Rămâi cu bine, Bill.

— Drum bun.

Bunicul rămase pe loc privind cum prietenul lui dispare după colțul casei, șchiopătând, și simți cum gheara rece a singurătății se întinde și-l cuprinde cu o atingere ca de gheață. O singurătate îngrozitoare. Singurătatea vârstei – a vârstei și a celui depășit de evenimente. Asta-i adevărul, recunosc bătrânul. Era depășit de evenimente. Aparținea altei epoci. O luase înainte timpului, trăise mai mult decât trebuia.

Cu ochii încețoșați își căută bastonul care se sprijinea de bancă și se îndreptă încet spre poarta lăsată pe-o rână, ce dădea spre strada părăsită din spatele casei.

* * *

Anii trecuseră prea repede și aduseseră cu ei avionul și elicopterul de familie, lăsând automobilul să ruginască într-un loc uitat de lume iar șoselele nefolosite să se degradeze. Anii care pur și simplu desființaseră cultivarea pământului odată cu apariția hidroponicii. Anii care ieftiniseră pământul odată cu dispariția fermei ca unitate economică, trimiseseră orașenii unul după altul în mediul rural, unde fiecare om, pentru mai puțin decât valoarea terenului lui de la oraș, putea intra în posesia a zeci de hectare. Anii care revoluționaseră construcțiile civile până acolo încât familiile nu făceau decât să-și părăsească vechile case și să se mute în cele noi care puteau fi cumpărate, la comandă, pentru mai puțin de jumătate din prețul unei clădiri antebelice și în care se puteau face schimbări pentru sume derizorii ca să se creeze mai mult spațiu sau doar ca să se conformeze unui capriciu.

Bunicul pufni disprețuitor. Case în care puteai face orice schimbare doreai, ca și cum ai fi mutat mobila dintr-un loc într-altul. Ce fel de viață era asta?

Păși greoi pe cărarea plină de praf care era tot ce mai rămăsese din ceea ce, în urmă cu câțiva ani, fusese o stradă

aglomerată, de cartier. O stradă a stafiilor, își spuse bătrânul – a unor mici stafii care se furișează și șușotesc în noapte. Stafii ale copiilor care se jucau, stafii ale tricicletelor și ale cărucioarelor răsturnate. Stafii ale casnicelor gâlcevitoare. Stafii ale urărilor strigate peste gard. Stafii ale focurilor vesele din șemineuri și ale hornurilor fumegânde în nopțile de iarnă.

Picioarele lui stârneau mici nori de praf care îi albeau manșetele pantalonilor.

Peste drum era casa veche a lui Adams. Adams se fălea mult cu ea, își aminti el. Cu fațada cenușie, din pietre culese de pe câmp, și ferestre venețiene. Acum pietrele se înverziseră de mușchi, iar ferestrele fără geamuri se căscau ca niște guri flămânde. Buruienile sufocau peluza și ascundeau veranda. Un ulm își împingea crengile în acoperiș. Bunicul încă își mai amintea ziua în care îl plantase Adams.

Rămase câteva clipe nemișcat pe strada aceea acoperită de iarbă, cu picioarele în praf, strângând cu ambele mâini bastonul curbat, cu ochii închiși.

Prin negura anilor auzi strigătele copiilor care se jucau, lătratul scurt al potâii lui Conrad, din josul străzii. Și uite-l și pe Adams, gol până la brâu, dând cu lopata, săpând groapa, cu puietul de ulm alături, cu rădăcinile în pânză de sac.

Mai, 1946. Acum 44 de ani. La scurt timp după ce și el, și Adams se întorseseră din război.

Zgomotul de pași, înăbușiți de praf, îl făcu să tresară și să deschidă ochii.

În fața lui se afla un tânăr. În jur de treizeci de ani. Poate mai puțin.

— Bună dimineața, spuse bunicul.

— Sper că nu v-am speriat.

— M-ați văzut aici, stând ca prostul, cu ochii închiși?

Tânărul aprobă din cap.

— Îmi aduceam aminte de ceva, explică bătrânul.

— Locuiți pe-aici?

— Puțin mai încolo. Am rămas ultimul din cartierul ăsta.

— Atunci poate că-mi puteți fi de ajutor.

— Să vedem.

— Păi, uitați cum stă treaba, spuse tânărul șovăitor. Eu sunt într-un fel de... i-aș zice pelerinaj sentimental...

— Înțeleg. Și eu la fel.

— Numele meu este Adams. Bunicul meu locuia undeva, pe-aici. Știți cumva...

— Exact acolo.

Amândoi priviră lung spre casă.

— La vremea ei a fost o casă frumoasă, zise bătrânul. Bunicul tău a plantat copacul ăla la scurt timp după ce s-a întors din război. Am făcut războiul împreună și tot împreună ne-am întors acasă. A fost o zi de pomină...

— Păcat. Păcat că...

Dar bătrânul păru că nu-l aude pe tânăr.

— Bunicul tău ce mai face? N-am mai auzit de el.

— A murit. Demult.

— Se ocupa cu energia atomică.

— Întocmai, spuse tânărul cu mândrie. L-a interesat de îndată ce a început să fie produsă la scară industrială. Imediat după acordul de la Moscova.

— Imediat după ce ambele părți au hotărât că nu pot purta un război.

— Exact.

— E destul de greu să porți un război când nu mai ai în ce trage.

— Vă referiți la orașe.

— Bineînțeles, spuse bătrânul. Și mai e un lucru: amenință-i cu toate bombele atomice din lume și nu-i urnești din loc; dă-le pământ ieftin și avioane de familie și se-mprăstie ca potârnichile.

* * *

John J. Webster tocmai urca în grabă treptele late, din piatră, de la intrarea în primărie, când sperietoarea ambulantă, cu pușca sub braț, îl ajunsese din urmă și-l opri.

— Bună ziua, domnule Webster, spuse sperietoarea.

Webster îl privi lung, apoi se încruntă când îl recunoscu pe cel din fața lui.

— A, Levi! exclamă el. Cum merge treaba?

Levi Lewis zâmbi larg, arătându-și dinții strâmbi.

— Nici prea-prea, nici foarte-foarte. Grădinile merg bine, iar iepurii se înmulțesc, tocmai buni de mâncat.

— Sper că nu ești amestecat în scandalul legat de *case*.

— Nicidecum, domnule Webster. Noiăștia, care stăm în casele părăsite, ne ferim să ne băgăm în ceva necurat. Respectăm legea, suntem cu frica lui Dumnezeu. Singurul motiv pentru care stăm acolo e că n-avem încotro. Și n-ar trebui să deranjeze pe nimeni că stăm în niște case goale. Dar poliția nu face decât să ne acuze de furturi și alte fărâdelegi care se întâmplă pe acolo, și asta numai fiindcă știe că nu avem cum să ne apărăm. Ne scoate pe noi țapi ispășitori.

— Îmi place cum pui problema. Șeful însă vrea să dea foc la *case*.

— Să încerce numai și-o să aibă o surpriză. Chiar dacă ne alungă de la ferme cu noua lor metodă, de aici n-au cum să ne alunge.

Levi scuipe pe trepte.

— N-aveți din întâmplare niște mărunțiș? întrebă el. Tocmai am terminat cartușele și iepurii n-așteaptă...

Webster își vârî degetele în buzunarul de la vestă și scoase o jumătate de dolar.

Levi zâmbi cu toată gura.

— Sunteți bunătatea întruchipată, domnule Webster. La toamnă vă aduc câteva veverițe.

Levi își duse două degete la pălărie și se retrase pe trepte, soarele reflectându-se în țeava puștii. Webster își continuă drumul.

Ședința consiliului municipal începuse deja când intra în sală.

Șeful poliției, Jim Maxwell, stătea în picioare lângă masă, iar primarul, Paul Carter, tocmai îi punea o întrebare.

— Jim, nu crezi că e o propunere pripită să iei o astfel de măsură în privința *caselor*?

— Nu. Cu excepția a câteva zeci de case, niciuna dintre celelalte nu e ocupată de proprietarul de drept sau, mai degrabă, de primul proprietar. Toate aparțin acum municipalității, sunt confiscate pentru neplata taxelor. În plus, arată ca niște șandramale, gata să se dărâme în orice clipă. Nu mai valorează nimic. Nu se mai poate recupera nimic din ele. Lemn? Lemn nu mai folosim. Plasticul e mult mai bun. Piatră? Folosim oțel în loc de piatră. Nici măcar una dintre casele alea nu conține vreun material care să aibă căutare pe piață... Între timp casele îi adăpostesc pe indezirabili și pe infractorii de duzină. Năpădite de vegetație, cartierele orașului au devenit ascunzătoarea ideală pentru toate tipurile de infractori. Cel care încalcă legea se refugiază imediat în casele alea – acolo e în siguranță fiindcă, și dacă trimit o mie de oameni, tot reușește să scape de ei... Casele alea nici nu merită să fie demolate. Dar ne dau bătăi de cap, chiar dacă, în sine, nu sunt o amenințare. De aceea trebuie să scăpăm de ele, iar focul e cel mai ieftin și mai rapid. Bineînțeles, luându-ne toate măsurile de precauție.

— Dar e legal? întrebă primarul.

— M-am interesat. Oricine are dreptul să-și distrugă proprietatea după cum dorește, atâta timp cât nu pune în pericol viața altuia. Cred că aceeași lege se aplică și în cazul unei municipalități.

Consilierul Thomas Griffin sări în picioare.

— Procedând astfel, ți-ai atrage o grămadă de dușmani, spuse el răspicat. Ai arde din temelii o grămadă de case vechi. Oamenii încă mai sunt atașați sentimental de...

— Dacă țineau atât de mult la ele, de ce n-au plătit impozitele și le-au lăsat în paragină? se răsti șeful poliției. De ce-au